JUHÁSZ FERENC

Kétszer Kass János

MI MÁSÉRT LENNE ÉRDEMES?

Itt állunk most, hogy ünnepeljük a Mestert és a Művet, a Művészt és az Általa-teremtettet, Kass Jánost, aki működésével, ihlete dühös és szeppent szorongásával alkotások (ahogy mondják: műtárgyak) hatalmas halmazatát hozta létre, aki átszőtte az időt, mint egy több ezer éves tölgyfa, vagy fenyőfa, akiben úgy nőtt fel a történelem, mint ezekben a fákban, évgyűrűkként más-más külső eseményt, természeti katasztrófát, vagy kozmikus lerakódást mutatva. Fényből és vízből a tér és a fölmagasodás terebélyét és vastagodását építve. És ugyanakkor itt áll a Csüggedtség, a Lemondás, a Legyintés, a Lehetetlen, mint a vágyakozó ember, aki ott toporog a hegyrepedés óriás sziklaszakadéka szélén, mert tudja, át kellene ugrania, (mindig a műhiány, vagy a mű-előnemzés idején!) de ott a hasadt, széles kőhasábos, kőszilánktollas mélység, az elnyelő üreg, a fekete halál-csákó fordított kőből. És nincs lángokból font táltosló combjai között, Mese-ló, amely irizál, mint a légyszemben a fénytörés kristályszivárványa. És férfi-boszorkánysöprű sincsen, amire üljön, a tágat átröpülni. Nem néz hátra, pedig ott áll mögötte a láthatatlan angyal, az üvegszemként szivárványló óriás-szeráf, s nagyot lök hátán nincs-árnyéka áttetsző tenyerével, ő meg, akkorát ugrik a Kéz-erőtől, az isteni-szolgálat széllökés-kezétől taszítva, lökve az izomrugó belső-gépszerkezettől, a rémület-riadalom tornádó-erejétől fölemelve, hogy szinte cseng, mint a ködharang, száll, mint a könnyű, kékpettyes, narancsszeplős nyári szalmaszöcske, ha ujj-heggyel potrohához, a csöves szelvényrózsához közeledünk, s nagy nyílvessző-ívben a csöndüreget áthidazza, receszalmafátyol szárnyait kilökve, mint széles muszlin-esernyőket a hosszúkásan-görbe fedőszárny-kések alól. S már a túlparton, hónaljában a finom hegedűvel, mint egy holdraszállt űrhajóból kilépett cigány. A mesterzenész a másik talajon. A nehézkedési súlytól, a könnyű gravitációtól szinte megszabadulva lép akkorát, mint a varázs-csizmás Világ-léptű. Tollpiheként sodródik a tenyér-angyalfújástól. S a kék porban gallycsillag-lábnyomai, a könnyű szökkenés-aligsúlytól. Mert Kass Jánost mindig löködte az alakjátszó Angyal, a Madách Imre-Angyal, a Shakespeare-Angyal, az Atomháború-Rémangyal, a Gépi Sáska-Magasság Szöglet-Angyal, a Mózes-Angyal, a Biblia-Angyal, a Szent Ferenc-Angyal, s mind a többi áldott angyalok, és chipekkel, apró rádió-szerkezetekkel, embriókkal, filmtekercsekkel, vérrel kitöltött fejei, élő rózsaszállal, vagy késsel keresztezett-szájú műanyag-buborék fejei, a verssel, jelmentéssel, személyi számmal, vagy vérhányás-ömlenycsorgással buggyanó embervér-kutak: a fejek, mint az Idő-fán az emberszemgolyók, mint a Mindenség látó hónaljmirigyei, nézésük közöny, szigor és öröklét. És függnek az időn, mint almafán a zöld almák, a pirosra, sárgára, aranyra érők. A Teremtő Szívre ragadt léggömbök. Fehér óriás gombák a merengés-humuszon. Ha nem lettem volna mindennek szarvassá változott fiúként tanúja és látó-gyönyöre: nem mondanám. Papírt, filctollat, rézkarcoló-tűt, tustintát, ecsetet, porcelánt, festéket, fát, lino-készüléket használ, hogy majd bélyegei, ezek a mű-

Kiállítás-megnyitó Dégen.

vészet-ünnepek, történelem-ünnepek és tudomány-ünnepek fotó-lekicsinyítésben (amikor méteresből kétcentissé törpülnek) a Földgolyó minden tájára elvigyék Kass János teremtés-hitét és nehéz reményét. Ez az ő világ-madárvonulása! Legyen is mindig így! Mert boldogok, vagy legalább képzelt boldogok csak akkor vagyunk, ha működéssel érünk a halálig. A kialudt vulkán csak álhalott. De halott a kő, amit a vulkán lávaként kiköpött s az száradottan könnyű, mint lószájon a hab. Könnyű, mint a vizen ringó parafadugó. De nehéz-súly az űrben gyűrűző csillag. Csak az élő élet nehéz. De hát mi másért lenne érdemes?

A SEMMIBEN VIRÁGZÓ MINDEN

Úgy érzem magam, mint a posta. Mint a levél-küldemény. Üzenet-vivő. Hírhozó. Állapotot, jelentést, töprengést, fájdalmat közvetítő. Szívem bélyegekkel van teleragasztva. S már alig van szívfelület, amire valami még ragasztható. S ezek a bélyegek mind Kass János művei! Mióta is vagyok én posta? Szó, ihlet, magyarázat. Negyven éve talán? Nem is tudom pontosan. És fejei? Ezek a műanyag metafizikák és materializmusok. Ezek a titkos buborék-izgalmak. Ezek a vérző és virágzó magzatburkok. Amik nem a testben, de az űrben az űrből képződnek, mint a csillagok. Folytatva a szív-hasonlatot: látomásfejei úgy állnak ki szívemből, mint tavaszi vadgesztenye-ágból a vastag, kövér rügyek. A mézesek, duzzadtak, arany-pikkelyzéssel ragyogók, szinte füstölnek önmaguk szilárd gyönyörében. Ezek a jövőre-készülő energia-gömbök, megbabonázó néma erőcsomók. Amikbe úgy van belegyűrve, belegyömöszölve a virágzás, mint fehér párnacihába a tollpihék. Nagy mester vagy Barátom! klasszikus hűség és tömény irgalom, a megmaradás vonalkazla szigorúság és a keletkezés-ősidő vulkánkőorgonasíplegyezője, merev szétterpedés és komor fölmagasodás, anyag az anyagból, megdermedt tömény jelentés a működésből, göndör kőcsigák emberpalástja, sáska-gigászok atomháború-gépiszonyatsorsa csönd, létizzásból tűköteg, a csönd köpenye a halálra terítve, telerajzolva, összekarcolva a világegyetemmel, fekete fénysuba a világító hajnalderengés-szívütésű szorongáson, Mózes kőtábláján a nagyon is emberért való parancsok számsora és Shakespeare fölsebzett, csillagtövissel megszúrt ujjbegyéből csordogáló véréből, vérével festett elbukás-arc és győzelem-homlok. Fekete hattyú-üvöltés és vörös őz-sikoly és lila nyúl-ének a pusztulás erdő-zizegésében, Sátánhattyú-búcsúsírás az irtózatos fénygömb-éjszakában. A kozmikus gyermekláncfű-pihegömbben. Amely gyémántlatával szilárd és mégis szétfújható, nagy lehelet-fújással összetörhető. Mert ki tudja: meddig a szikragömb tágulása és gomolygása, amíg a kihamvadás fekete nyálcafatai. A teljes halál. Ezek a költő szavai. Meghatározás-kísérletek. Esendőek, mint a ködpamat. Amely könnyezéssel szivárog semmivé. A van pihéje nincsből. És kellenek-e a meghatározások? Minek a szó a művek előtt? Minek a szó-hiúság. A nyelv piperéje? A cifra futam? A hegedűszó a csönd-bércen. Ahol Goethe örök magánya. Hiszen a művek, Kass János remekei itt, körülöttünk önmagukat ragyogják. Akár az égitestek. Amin élünk. Amik körülöttünk, mint a fénytündér kozmosz. Amibe csomagolva élünk. És oly titkos mindez, és oly megmagyarázhatatlan, mint testünk töltése: a lélek. Mert hiszen végzetünk, tudásunk és szerelmünk. A Semmiben virágzó Minden. A Semmi ágszövevényén függő öröklét. Virágözön a pusztulásból.

Kiállítás-megnyitó Dunakeszin